Provinciehuis Westerbrink 1, Assen
Postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.provincie.drenthe.nl

+31 592 365555
post@drenthe.nl

Volg ons op

provincie Drenthe

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 21 februari 2023
Ons kenmerk 8/5.5/2023000256
Behandeld door team Ruimte, Energie en Wonen
Onderwerp: Beleidskader Participatie Drentse zonneroute A37
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Met deze brief informeren wij u, zoals toegezegd in de commissie vergadering van 23 maart 2022, over het Beleidskader Participatie Drentse Zonneroute A37 (hierna het beleidskader) dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de gemeenteraden van Hoogeveen, Coevorden en Emmen. De colleges van Burgemeester en Wethouders hebben al ingestemd met het beleidskader.

Het beleidskader is opgesteld door de gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen. Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf en wij hebben actief inbreng geleverd. Ook De Drentse Kei, de koepel van energiecoöperaties in Drenthe en lokale energiecoöperaties zijn in meerdere bijeenkomsten en gesprekken betrokken en geïnformeerd over de uitgangspunten in het beleidskader. De inbreng van alle partijen is zoveel als mogelijk meegenomen in het beleidskader.

Uitgangspunt van het beleidskader is dat inwoners van Hoogeveen, Coevorden en Emmen aan de Drentse Zonneroute A37 meedoen en meeprofiteren. In het beleidskader zijn daarom eisen verwerkt met betrekking tot financiële participatie, lokaal eigendom en procesparticipatie. Om (toekomstige) discussies te vermijden over de begrenzing van het gebied dat financieel kan meeprofiteren van de Zonneroute, is gebruik gemaakt van de postcoderoossystematiek. Hier zijn samen met de lokale initiatieven nog enkele postcodes uit het gebied aan toegevoegd.

Lokaal eigendom

Het project Drentse Zonneroute A37 is te groot, complex en risicovol voor lokale energiecoöperaties om (in gedeelten) zelf te ontwikkelen, bouwen, beheren en exploiteren. Daarom worden de coöperaties mede-eigenaar in de vorm van aandelen vanuit een rechtspersoon (meestal een project BV) die ontwikkeling, beheer en exploitatie van de Zonneroute onder zich heeft. De coöperaties delen op deze wijze evenredig mee in de opbrengsten van de totale Zonneroute, zonder de ontwikkelrisico's en financiële risico's van het project volledig te dragen. De opbrengsten van lokaal eigendom moeten door de lokale coöperaties vervolgens worden verdeeld en besteed in de omgeving van de Drentse Zonneroute A37. Daarnaast krijgen alle inwoners, bedrijven en instellingen die gevestigd zijn binnen de gemeentegrenzen van Hoogeveen, Coevorden en Emmen de gelegenheid om via de coöperaties mee te investeren en mede-eigenaar te worden.

RES

Het Beleidskader Participatie Drentse Zonneroute A37 sluit aan bij de afspraken die gemaakt zijn in de RES 1.0 regio Drenthe. Dat wil zeggen dat de betrokken partijen streven naar 50% lokaal eigendom. Als aanvulling daarop is een minimale ondergrens opgenomen van 20% lokaal eigendom. Hierbij is rekening gehouden met enerzijds de draagkracht van de omgeving om een substantieel aandeel lokaal eigendom te realiseren en anderzijds met een mate van lokaal eigendom die vrijwel zeker door marktpartijen gedragen kan worden.

Met de uitwerking van het beleidskader wordt voor de toekomstige ontwikkelaar van de Drentse Zonneroute A37 duidelijk wat er verwacht wordt ten aanzien van participatie en lokaal eigendom. Het gaat hierbij wel om een inspanningsverplichting en daarom krijgt het beleidskader een plek in de tenderprocedure die wordt gevolgd. Dit geeft het Rijk de mogelijkheid om in de tenderprocedure voor de grond een partij te selecteren die zo goed mogelijk aan de eisen uit het beleidskader kan voldoen.

Het beleidskader wordt in maart 2023 behandeld in de gemeenteraden van Hoogeveen, Coevorden en Emmen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter , secretaris

Bijlagen:
1) Beleidskader participatie Drentse Zonneroute A37
2) Kaartje met participatiemogelijkheden

DRENTSE Zonneroute A37

Beleidskader Participatie Drentse Zonneroute A37

versie 24 oktober 2022

1. Inleiding en context

1.1. De Drentse Zonneroute A37

In het project Drentse Zonneroute A37 wordt een zonnepark ontwikkeld over een traject van 42 kilometer langs de rijksweg A37, tussen Hoogeveen en de Duitse grens. Het projectgebied is 207 hectare groot, verdeeld over de brede middenberm, zijbermen, afslagen en knooppunten die in beheer zijn bij Rijkswaterstaat.

Het project Drentse Zonneroute A37 maakt onderdeel uit van het pilotprogramma Hernieuwbare Energie op Rijksgrond. De initiatiefnemers van het project Drentse Zonneroute A37 zijn de Provincie Drenthe, de gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen, de netbeheerders Enexis B.V. en N.V. RENDO, het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), Rijkswaterstaat (RWS) en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).
De Drentse Zonneroute A37 wordt ruimtelijk mogelijk gemaakt door middel van een Provinciaal Inpassingsplan, dat op 14 april 2022 door Provinciale Staten van Drenthe is vastgesteld. De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen zijn bevoegd gezag voor vergunningverlening. De grond wordt uitgegeven door het Rijk.

De initiatiefnemers zien de Drentse Zonneroute A37 als icoon- en voorbeeldproject. De ligging langs de snelweg maakt dat het zonnepark voor alle weggebruikers zichtbaar wordt als voorbeeld van zorgvuldig en multifunctioneel ruimtegebruik. De Drentse Zonneroute A37 wordt één van de grotere zonneparken van Nederland en is het grootste project in het pilotprogramma Hernieuwbare Energie op Rijksgrond. Er wordt zodoende een belangrijke stap gezet naar invulling van de doelstellingen die in de RES Drenthe zijn afgesproken, waarbij tegelijkertijd in de pilot kennis wordt opgedaan die in andere delen van het land zal worden toegepast[1]. De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen vinden daarom dat het project ook een voorbeeld moet zijn van participatie bij de ontwikkeling van duurzame energieprojecten. De gemeenten vinden het van belang om te laten zien dat de regio in staat is concreet en effectief invulling te geven aan de uitgangspunten die in het Klimaatakkoord over participatie zijn afgesproken.

1.2. Tenderprocedure voor het selecteren van een ontwikkelaar

De Rijksoverheid is gehouden Rijksgrond uit te geven via een openbare tenderprocedure. De planning is er op gericht om in 2024 de tenderprocedure te starten voor het recht om op de betreffende Rijksgronden de Drentse Zonneroute A37 te realiseren en exploiteren. De grond blijft hierbij in eigendom van het Rijk.

[1] In het pilotprogramma Hernieuwbare Energie op Rijksgrond onderzoekt het Rijk in 10 projecten hoe Rijksgrond zo optimaal mogelijk en met maatschappelijk draagvlak kan worden ingezet voor het opwekken van hernieuwbare energie. De ervaring die in de 10 projecten wordt opgedaan, wordt direct toegepast in het programma OER (Opwek van Energie op Rijksvastgoed)

In de tenderprocedure wordt de meest geschikte partij geselecteerd voor de ontwikkeling van de Drentse Zonneroute A37. De geschiktheid van de inschrijvende partijen wordt getoetst aan de hand van verschillende eisen en criteria. Het voornemen is om participatie een belangrijk criterium te laten zijn in de tender. Ter invulling hiervan moeten de inschrijvende partijen aantonen dat zij in staat zijn om procesparticipatie en financiële participatie vorm te geven volgens de uitgangspunten van dit beleidskader (het gemeentelijk *Beleidskader Participatie Drentse Zonneroute A37*).

De verantwoordelijkheid voor het verwerken van het participatiebeleid in de tender ligt bij het Rijk, in samenwerking met de drie gemeenten. Tussen de initiatiefnemers van de Drentse Zonneroute A37 is afgesproken dat de tender zal worden gegund op basis van maatschappelijke overwegingen, waaronder participatie, en niet primair op basis van financiële overwegingen. In de beoordeling van de inschrijvers op dit punt zullen de drie gemeenten een rol krijgen.

1.3. Status Beleidskader Participatie Drentse Zonneroute A37

Met dit beleidskader willen de gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen gezamenlijk vastleggen hoe financiële participatie en procesparticipatie in de ontwikkeling van de Drentse Zonneroute A37 vorm moet krijgen. Het uitgangspunt daarbij is dat het beleidskader gelijkluidend is voor de drie betrokken gemeenten. Dit uitgangspunt is gekozen omdat het onwenselijk is dat er verschillen ontstaan in de rechten van omwonenden en in de verplichtingen van de ontwikkelaar in verschillende delen van het projectgebied.

Het beleidskader omvat de beleidsregels die de betrokken gemeenten willen hanteren bij het vormgeven van participatie in de Drentse Zonneroute A37. Die beleidsregels zijn als regeling gedetailleerder uitgewerkt in bijlage A (Uitwerking beleidsregels participatie Drentse Zonneroute A37). De gedetailleerde uitwerking is nodig omdat de betrokken overheden in de voorbereiding van het project uitgebreid overleg hebben gevoerd met de (vertegenwoordigers van de) omgeving van de A37, zowel over ruimtelijke inpassing als financiële participatie. Daarbij zijn verwachtingen gewekt en afspraken gemaakt. De gemeenten willen dat de toekomstige ontwikkelaar van de Drentse Zonneroute A37 handelt volgens de afspraken met de omgeving en geen afwijkende invulling geeft aan de beleidsregels. De bijlage met uitwerking maakt daarom integraal onderdeel uit van dit beleidskader.

2. Beleidsregels financiële participatie

2.1. Lokaal eigendom

De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen onderschrijven de ambities uit het Klimaatakkoord en de RES Drenthe over draagvlak en participatie. De gemeenten vinden het

daarom belangrijk dat de omgeving van de Drentse Zonneroute A37 kan delen in de financiële opbrengsten van het project.
Voor invulling van financiële participatie door de omgeving volgen de gemeenten de lijn die is afgesproken in het Klimaatakkoord: Een (algemeen) streven naar 50% lokaal eigendom van burgers en bedrijven in projecten voor het opwekken van hernieuwbare energie.
Het streven naar 50% lokaal eigendom in projecten voor het opwekken van hernieuwbare energie is overgenomen in de RES Drenthe en is daarmee vastgesteld beleid in de gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen.

Wat wordt verstaan onder lokaal eigendom en op welke wijze daar invulling aan gegeven moet worden is nader uitgewerkt in paragraaf 1 van bijlage A.

2.2. 'Maatschappelijke tender'

De gemeenten gaan ervan uit dat het streven naar 50% lokaal eigendom wordt verankerd in de openbare tenderprocedure voor de Drentse Zonneroute A37. Het percentage lokaal eigendom dat door inschrijvers in de tender wordt aangeboden zien de gemeenten daarbij als zwaarwegend criterium voor gunning van de tender. Dit brengt met zich mee dat geen percentage lokaal eigendom kan worden voorgeschreven aan toekomstige ontwikkelaars, maar de gemeenten hanteren wel het uitgangspunt dat er een ondergrens moet zijn. De toekomstige ontwikkelaar moet de omgeving van de Drentse Zonneroute A37 in de optiek van de gemeenten minimaal 20% lokaal eigendom aanbieden. Deze ondergrens is gekozen omdat, enerzijds, deze mate van lokaal eigendom vrijwel zeker door marktpartijen gedragen kan worden en, anderzijds, er een substantieel aandeel lokaal eigendom kan worden gerealiseerd dat aansluit bij de draagkracht van de omgeving.

In paragraaf 1.2 van bijlage A is nader uitgewerkt hoe inschrijvers in de tender een aanbod voor lokaal eigendom moeten formuleren.

2.3. Organisatie lokaal eigendom

De gemeenten zien de (bestaande of nog op te richten) lokale coöperaties die gevestigd zijn binnen de gemeentegrenzen van Hoogeveen, Coevorden en Emmen als de aangewezen partij om lokaal eigendom voor de omgeving van de Drentse Zonneroute A37 te organiseren. Via het lidmaatschap van een coöperatie kunnen omwonenden mee-investeren of anderszins aanspraak maken op een deel van de opbrengsten van het lokaal eigendom. Daarbij vinden de gemeenten het noodzakelijk dat er een samenwerkingsverband ontstaat van de lokale coöperaties in Hoogeveen, Coevorden en Emmen. Een overkoepelende organisatie is nodig om als aanspreekpunt namens de omgeving te dienen in de fase van tender, ontwikkeling en exploitatie van de Drentse Zonneroute A37. Daarnaast is een overkoepelende organisatie nodig om te borgen dat de opbrengsten van lokaal eigendom ten goede komen aan de omgeving, dat de opbrengsten op een redelijke en billijke manier

worden verdeeld over de omgeving en dat alle lokale coöperaties een gelijke kans hebben om deel te nemen.

Om hieraan tegemoet te komen hebben een aantal coöperaties en bewonersgroepen in Hoogeveen, Coevorden en Emmen het voortouw genomen in de oprichting van de 'Koepel A37'. De Koepel A37 wordt het samenwerkingsverband van (bestaande of nog op te richten) lokale coöperaties in de drie gemeenten voor realisatie van lokaal eigendom in de Drentse Zonneroute A37.
Lokaal eigendom in de Drentse Zonneroute A37 komt tot stand doordat de toekomstige ontwikkelaar de Koepel A37 een aandeel aanbiedt in de ontwikkeling en exploitatie van de Drentse Zonneroute A37. Het uitgangspunt daarbij is dat het aanbod aan de Koepel A37 zo spoedig mogelijk na gunning in de tenderprocedure wordt gedaan, zodat de omgeving vanaf de projectstart kan participeren en betrokken is bij de ontwikkeling van de Zonneroute.

De afspraken die met de Koepel A37 i.o. zijn gemaakt en de randvoorwaarden waaraan de Koepel A37 moet voldoen, zijn nader uitgewerkt in paragraaf 4 van bijlage A.

2.4. Omgevingsfonds als terugvaloptie

In het geval het aangeboden percentage lokaal eigendom, om welke reden dan ook, niet volledig kan worden gerealiseerd, dan moet een evenredig deel van de opbrengst naar het oordeel van de gemeenten toch ten goede komen aan de omgeving. Voorkomen moet worden dat er een ongunstigere mate van financiële participatie tot stand komt dan bij de projectstart werd aangeboden en werd toegezegd aan de omgeving.
De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen zullen daarom, samen met de provincie Drenthe, als terugvaloptie een Omgevingsfonds inrichten. In de situatie dat het in de tender aangeboden percentage lokaal eigendom niet (volledig) kan worden ingevuld door de Koepel A37, moet de toekomstige exploitant jaarlijks een deel van de opbrengst afdragen aan het Omgevingsfonds.
De gemeenten gaan er daarbij van uit dat 5% van de jaarlijkse brutowinst (EBITDA) van het niet gerealiseerde percentage lokaal eigendom wordt afgedragen aan het Omgevingsfonds vanaf het eerste productiejaar. Dit percentage is gekozen omdat het naar het oordeel van de gemeenten vergelijkbaar is met de opbrengst van lokaal eigendom voor de omgeving én marktconform is in die zin dat de uitkomst niet substantieel afwijkt van wat gebruikelijk is bij afdrachten aan omgevingsfondsen.

De werking en uitgangspunten van het Omgevingsfonds zijn nader uitgewerkt in paragraaf 2 en 3 van bijlage A.

2.5. Afbakening omgeving ten behoeve van financiële participatie

De gemeenten vinden het van belang dat alle inwoners, bedrijven en instellingen in Hoogeveen, Coevorden en Emmen in de gelegenheid worden gesteld mee te investeren in

de Drentse Zonneroute A37. Financiële participatie komt dan tot stand doordat inwoners, bedrijven en instellingen tegen een vastgesteld rendement bijdragen aan het financieren van lokaal eigendom in de Drentse Zonneroute A37. Omdat de financiering van lokaal eigendom via de Koepel A37 loopt, zal dit uitgangspunt worden opgenomen in de statuten van de Koepel A37.

Na aftrek van het rendement dat wordt uitgekeerd aan mede-investeerders, betaling van belastingen en kosten resteert er (hoogstwaarschijnlijk) nog een substantiële financiële opbrengst van lokaal eigendom. De drie gemeenten hanteren daarbij het beleid dat de opbrengst van lokaal eigendom zoveel mogelijk ten goede moet komen aan omwonenden van de Drentse Zonneroute A37.

Om het gebied af te bakenen waarbinnen de opbrengsten van lokaal eigendom moeten belanden, zijn, in overleg met de lokale groepen die zich verenigen in de Koepel A37 (i.o.), een aantal postcodegebieden geselecteerd langs de Drentse Zonneroute A37. De postcodegebieden bakenen de omgeving op een zo objectief mogelijke manier af en corresponderen met de dorpsgemeenschappen en stadswijken langs de A37. Deze afbakening van de omgeving is weergegeven op de kaart die als bijlage B bij dit beleidskader is gevoegd.

De Koepel A37 i.o. heeft toegezegd de opbrengsten van lokaal eigendom op een redelijke en billijke wijze te verdelen en te besteden in het bijlage B afgebakende gebied. Dit zal worden vastgelegd in de statuten van de Koepel A37. Zie ook paragraaf 4 van bijlage A.

3. Beleidsregels Procesparticipatie

Bij de beleidsregels over procesparticipatie gaat het om de verplichtingen van de (toekomstige) ontwikkelaar ten opzichte van de directe omgeving van de Drentse Zonneroute A37. De gemeenten vinden het belangrijk dat de directe omgeving inhoudelijk betrokken is bij relevante besluiten over de Drentse Zonneroute A37 in de fase van ontwikkeling, bouw en exploitatie van het project. Als directe omgeving zien de gemeenten alle inwoners, bedrijven en instellingen die gevestigd zijn in een strook van 500 meter aan beide zijden van het projectgebied (500 meter ten noorden en 500 meter ten zuiden).

De gemeenten onderschrijven de beleidsuitgangspunten die volgen uit de *Handreiking voor participatie zonne- en windparken* van de provincie Drenthe. Op grond daarvan hechten de gemeenten er aan dat gedurende de ontwikkel- en bouwfase van de Drentse Zonneroute A37 niet alleen regelmatig met alle betrokkenen in de directe omgeving wordt gecommuniceerd, maar ook dat de directe omgeving invloed kan uitoefenen op relevante besluiten in de projectontwikkeling. Daarbij gaat het uiteraard alleen om besluiten die door de ontwikkelaar kunnen worden genomen en dus niet voortvloeien uit wet- en regelgeving, vergunningsvoorwaarden, Provinciaal Inpassingsplan of Beeldkwaliteitsplan.

Om invloed door de directe omgeving mogelijk te maken moet de toekomstige ontwikkelaar vanaf de projectstart overlegplatformen instellen per gemeente, waarbij de deelnemers aan de overlegplatformen door de directe omgeving zelf worden voorgedragen. Relevante besluiten in de fase van projectontwikkeling en bouw van de Drentse Zonneroute A37 worden voorafgaand aan de overlegplatformen voorgelegd, waarbij de gemeenten er van uitgaan dat dit overleg op overeenstemming gericht is. Dat geldt in het bijzonder voor de landschappelijke inpassing aan de randen van het zonnepark binnen de kaders van het Beeldkwaliteitsplan. De gemeenten verwachten dat de toekomstige ontwikkelaar voor de inrichting van de randen draagvlak kan aantonen bij de omwonenden.
Het vormgeven van procesparticipatie op basis van deze uitgangspunten behoort tot de verantwoordelijkheden van de toekomstige ontwikkelaar. De gemeenten past een toetsende rol. Bij de aanvraag van een Omgevingsvergunning moet de toekomstige ontwikkelaar hiervoor een rapportage indienen van alle activiteiten die in het kader van procesparticipatie zijn ondernomen.

Het beleid ten aanzien van procesparticipatie is nader uitgewerkt in paragraaf 7 van bijlage A.

4. Borging

Inschrijvers in de tenderprocedure voor de Drentse Zonneroute A37 worden (mede) geselecteerd op basis van de wijze waarop zij invulling willen geven aan dit beleidskader. Daarbij is het belangrijk dat de biedingen goed vergeleken en beoordeeld kunnen worden. Dit beleidskader is daarvoor een instrument. Het beleidskader wordt verwerkt in de tenderdocumenten in de vorm van geschiktheidseisen en een gunningscriterium. Concreet betreft het de invulling van proces- en financiële participatie c.q. lokaal eigendom. De gemeente Hoogeveen, Coevorden en Emmen, Provincie Drenthe, RWS, RVB en RVO zullen het criterium voor participatie verder uitwerken langs de eisen en randvoorwaarden in dit document. Het is belangrijk dat deze eisen en randvoorwaarden goed beschreven zijn, zodat partijen die meedoen met de inschrijving deze nader kunnen uitwerken in hun bod. Hiermee kan gestuurd worden op biedingen die voldoen aan het beleid van de gemeenten.

Na definitieve gunning in de tenderprocedure wordt het aanbod van de geselecteerde partij vastgelegd in een overeenkomst tussen de gemeenten en de geselecteerde partij. In die overeenkomst worden de in dit beleidskader geformuleerde verplichtingen van de ontwikkelaar nader uitgewerkt en vastgelegd.

Daarnaast wordt een overeenkomst gesloten tussen de geselecteerde partij en de Koepel A37 die betrekking heeft op nadere invulling van lokaal eigendom, eveneens langs de lijnen van dit beleidskader. Het Rijk heeft toegezegd deze overeenkomsten als voorwaarde te stellen voor gronduitgifte cq. concessieverlening.

Bijlage A
Uitwerking beleidsregels participatie Drentse Zonneroute A37

1. Uitwerking Lokaal Eigendom

De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen volgen de definitie van lokaal eigendom zoals die is vastgelegd in de Regionale Energie Strategie Drenthe:

Onder lokaal eigendom verstaan we: eigendom van de lokale omgeving waarbij iedereen (inwoners en lokale bedrijven) in de omgeving de kans krijgt om mee te investeren en mede-eigenaar te worden en de brede omgeving betrokken is als mede-eigenaar (vaak als collectief samenwerkingsverband). Het gaat om risicodragend zeggenschap van initiatief tot ontmanteling van de productie-installatie.

De gemeenten hanteren deze definitie in het project Drentse Zonneroute A37 als volgt:

1. De gemeenten zien de lokale coöperaties die gevestigd zijn binnen de gemeentegrenzen van Hoogeveen, Coevorden en Emmen als aangewezen partij om lokaal eigendom voor de omgeving van de Drentse Zonneroute A37 te organiseren. Met lokale coöperaties bedoelen we bewonersgroepen in Hoogeveen, Coevorden en Emmen die het doel hebben duurzaamheid en leefbaarheid in hun woon- en leefomgeving te versterken, zich formeel georganiseerd hebben in de rechtsvorm coöperatie en open staan voor deelname en zeggenschap van leden uit de lokale omgeving. De lokale coöperaties worden in de gelegenheid gesteld mede-eigenaar te worden van de Drentse Zonneroute A37.
2. De gemeenten hanteren daarbij als uitgangspunt dat de lokale coöperaties de financiële opbrengsten van het lokaal eigendom ten goede moeten laten komen aan de omgeving van de Drentse Zonneroute A37. De opbrengsten van lokaal eigendom moeten daarvoor door de lokale coöperaties worden verdeeld en besteed in de omgeving van de Drentse Zonneroute A37. De omgeving is in dit verband gedefinieerd als de particuliere inwoners, bedrijven en instellingen die gevestigd zijn in een aantal geselecteerde postcodegebieden rondom het projectgebied. De omgeving wordt via het lidmaatschap van een lokale coöperatie in de gelegenheid gesteld mede-eigenaar te worden en heeft zodoende zeggenschap over de besteding van opbrengsten. De postcodegebieden rondom het projectgebied die de omgeving afbakenen zijn weergegeven op de kaart in bijlage B.
   Daarnaast worden alle inwoners, bedrijven en instellingen die gevestigd zijn binnen de gemeentegrenzen van Hoogeveen, Coevorden en Emmen in de gelegenheid gesteld via de coöperaties mee te investeren en mede-eigenaar te worden.

3. De gemeenten vinden het noodzakelijk dat er een samenwerkingsverband ontstaat van de lokale coöperaties in Hoogeveen, Coevorden en Emmen. Een overkoepelende organisatie is nodig om als aanspreekpunt namens de omgeving te dienen in de fase van tender, ontwikkeling en exploitatie van de Drentse Zonneroute A37. Daarnaast is een overkoepelende organisatie nodig om te borgen dat de opbrengsten van lokaal eigendom ten goede komen aan de omgeving en ook op een redelijke en billijke manier worden verdeeld over de omgeving (zie paragraaf 4 van deze bijlage: Koepel A37).
4. Het is niet de bedoeling dat de lokale coöperaties zelf delen van de Drentse Zonneroute A37 gaan ontwikkelen, beheren en exploiteren. Lokaal eigendom wordt gerealiseerd door de lokale coöperaties (samenwerkend in de Koepel A37) vanaf de start van het project een substantieel aandeel te bieden in de ontwikkeling van de Drentse Zonneroute A37. Het is gebruikelijk dat voor de ontwikkeling van een grootschalig zonnepark een specifieke projectBV wordt opgericht, waar het eigendom van het project in ondergebracht is. Door de lokale coöperaties vanaf de start een aandeel te bieden in een dergelijke projectBV worden zij mede-eigenaar van het totale project in de fase van ontwikkeling, realisatie en exploitatie van de Drentse Zonneroute A37. Ook als de ontwikkelaar een andere juridische structuur kiest dan een projectBV, of de ontwikkeling opdeelt in verschillende projectBV's, zal de lokale coöperaties vanaf de start een aandeel in de ontwikkeling van het project aangeboden moeten worden.

1.1. Verplichtingen van de ontwikkelaar ten aanzien van lokaal eigendom

De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen stellen de volgende eisen aan de toekomstige ontwikkelaar en exploitant van de Drentse Zonneroute A37 in het kader van lokaal eigendom:

1. De toekomstige ontwikkelaar biedt de koepelorganisatie van lokale coöperaties (in het vervolg Koepel A37, zie paragraaf 4) een aandeel in de ontwikkeling en exploitatie van de Drentse Zonneroute A37. De gemeenten gaan er van uit dat de toekomstige ontwikkelaar in de tenderprocedure aangeeft hoe dat aandeel wordt aangeboden; als aandelenpakket in een projectBV of anderszins.
2. De betrokken gemeenten streven naar 50% lokaal eigendom in de Drentse Zonneroute A37 en hanteren daarbij een ondergrens van 20% lokaal eigendom. Dit betekent dat de ontwikkelaar gehouden is de Koepel A37 een aandeel van minimaal 20% te bieden in de ontwikkeling en toekomstige exploitatie van de Drentse Zonneroute A37. De betrokken gemeenten verwachten dat het aangeboden percentage lokaal eigendom een gunningscriterium zal zijn in de tender, waarbij ontwikkelaars die het streven naar 50% lokaal eigendom benaderen een grotere kans hebben de tender te winnen.
3. Het aandeel in de ontwikkeling en exploitatie van de Drentse Zonneroute A37 moet tegen een marktconforme prijs worden aangeboden aan de Koepel A37. De

betrokken gemeenten verwachten dat ontwikkelaars in de tenderprocedure aangeven tegen welke prijs het aandeel in de ontwikkeling van de Drentse Zonneroute A37 wordt aangeboden, zodat dit in de tender kan worden meegewogen.

4. Het aanbod voor lokaal eigendom aan de Koepel A37 dient zo spoedig mogelijk na gunning in de tenderprocedure, maar in ieder geval binnen 6 maanden na gunning, te worden vastgelegd in een overeenkomst tussen de ontwikkelaar en de Koepel A37. In de overeenkomst wordt ook vastgelegd welke mate van zeggenschap verbonden is aan het aanbod.

2. Financiële participatie via een Omgevingsfonds als terugvaloptie

Het is mogelijk dat de Koepel A37 -als samenwerkingsverband van de lokale coöperaties in Hoogeveen, Emmen en Coevorden- er niet in slaagt om het aanbod voor lokaal eigendom (volledig) in te vullen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als het niet lukt het (volledige) aanbod voor lokaal eigendom te financieren, of als de Koepel A37 niet binnen de afgesproken randvoorwaarden tot stand komt.

De betrokken gemeenten willen dat in die situatie een redelijk deel van de opbrengsten van het aanbod voor lokaal eigendom toch beschikbaar komt voor de omgeving. De gemeenten willen daarom dat de toekomstige exploitant jaarlijks 5% van de brutowinst (EBITDA) over het niet gerealiseerde aandeel lokaal eigendom afdraagt aan een Omgevingsfonds Drentse Zonneroute A37.

Bij wijze van voorbeeld:

1. De ontwikkelaar biedt de Koepel A37 50% van de aandelen aan in de projectBV die de ontwikkeling van de Zonneroute onder zich heeft. De Koepel A37 kan na crowd funding 25% van de aangeboden aandelen aankopen. 25% van het aangeboden lokaal eigendom blijft dan in bezit van de ontwikkelaar. Na realisatie draagt de ontwikkelaar jaarlijks over 25% van de totale brutowinst van de Zonneroute 5% af aan het Omgevingsfonds.
2. De ontwikkelaar biedt de Koepel A37 30% van de aandelen aan in de projectBV die de ontwikkeling van de Zonneroute onder zich heeft. De Koepel A37 kan na crowd funding 10% van de aangeboden aandelen aankopen. 20% van het aangeboden lokaal eigendom blijft dan in bezit van de ontwikkelaar. Na realisatie draagt de ontwikkelaar jaarlijks over 20% van de totale brutowinst van de Zonneroute 5% af aan het Omgevingsfonds.

Onderbouwing afdracht Omgevingsfonds:
In situaties waarin een gebiedsfonds bij de ontwikkeling van een zonnepark werd ingesteld zijn er afdrachten met een bandbreedte van ca. 0,5-5% van de bruto opbrengst van het zonnepark. Omdat de afdracht hier gaat over een beperkt deel van de bruto opbrengst, namelijk het deel dat als lokaal eigendom werd aangeboden, maar niet als lokaal eigendom kon worden ingevuld, is het in de optiek van de gemeenten verantwoord om de bovenkant van de bandbreedte van gebruikelijke afdrachten over te nemen.

De termijn om te bepalen of de Koepel A37 er in slaagt het (volledige) aanbod lokaal eigendom in te vullen is 12 maanden nadat een overeenkomst tussen de ontwikkelaar en de Koepel A37 tot stand is gekomen (zie 1.2 punt 4). Als na deze periode blijkt dat er minder lokaal eigendom is gerealiseerd dan door de ontwikkelaar werd aangeboden, is de ontwikkelaar en/of exploitant van de Drentse Zonneroute A37 gehouden een afdracht te doen aan het Omgevingsfonds Drentse Zonneroute A37 vanaf het eerste productiejaar van het project.

De vormgeving van het toekomstige Omgevingsfonds Drentse Zonneroute A37 is nader uitgewerkt in paragraaf 3 van deze uitwerking.

3. Omgevingsfonds Drentse Zonneroute A37

De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen zullen het initiatief nemen tot oprichting en inrichting van een Omgevingsfonds Drentse Zonneroute A37, zodra duidelijk is dat het aangeboden aandeel lokaal eigendom niet volledig kan worden ingevuld en er gebruik gemaakt moet worden van de terugvaloptie Omgevingsfonds.

De gemeenten zullen bij de toekomstige inrichting van een Omgevingsfonds Drentse Zonneroute A37 de volgende uitgangspunten hanteren:

- De bestedingsdoelen van het Omgevingsfonds worden in overleg met (vertegenwoordigers van) de omgeving vastgesteld, waarbij ook wordt aangesloten bij de bestedingsdoelen van de Koepel A37 (zie paragraaf 4 van deze uitwerking).
- Voor het bestuur van het fonds wordt een stichting opgericht, met bestuurszetels voor vertegenwoordigers van de lokale omgeving, eventueel aangevuld met bestuurders die door de gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen en de Provincie Drenthe worden voorgedragen.
- Begunstigden voor bestedingen uit het Omgevingsfonds zijn de particuliere inwoners, MKB-bedrijven en instellingen die gevestigd zijn in een aantal geselecteerde postcodegebieden rondom het projectgebied (zie kaart in bijlage B).
- Er wordt een (subsidie)regeling ontworpen voor aanspraken op financiële middelen uit het Omgevingsfonds. Omdat het niet wenselijk is voor drie gemeenten, drie verschillende regelingen te ontwerpen, zal de Provincie Drenthe worden verzocht de

(subsidie) regeling vorm te geven en het beheer van het Omgevingsfonds op zich te nemen.

4. Koepel A37

De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen vinden het noodzakelijk dat er een overkoepelende organisatie van de lokale energiecoöperaties in de drie gemeenten wordt opgericht om lokaal eigendom in de Drentse Zonneroute A37 te realiseren.
Een dergelijke koepel is nodig om:

- samenwerking en eenduidige contractuele afspraken tussen de lokale coöperaties en de ontwikkelaar van de Drentse Zonneroute A37 tot stand te brengen;
- als aanspreekpunt te dienen voor het organiseren van lokaal eigendom namens de omgeving;
- er voor zorg te dragen dat de opbrengsten van lokaal eigendom op een eenduidige en billijke wijze ten goede komen aan de (lokale) omgeving van de Drentse Zonneroute A37;
- om de bedrijfsvoering en financiële huishouding bij exploitatie van het lokaal eigendom op een efficiënte en professionele wijze te organiseren.

Een aantal lokale coöperaties en bewonersgroepen in Hoogeveen, Coevorden en Emmen hebben het voortouw genomen in de oprichting van de 'Koepel A37'. Het is de bedoeling dat andere (bestaande en nog op te richten) lokale coöperaties kunnen aansluiten nadat de Koepel A37 formeel is opgericht.

De Koepel A37 is een overkoepelende organisatie van de lokale coöperaties in Hoogeveen, Coevorden en Emmen, waarbij de afzonderlijke coöperaties, via subkoepels die per gemeente zijn georganiseerd, zeggenschap hebben en het bestuur dragen. De statuten van de Koepel A37 zullen naar verwachting in de loop van 2023 notarieel worden vastgelegd.

De gemeenten zien de Koepel A37 als de aangewezen partij om financiële participatie in de vorm van lokaal eigendom te organiseren voor de omgeving van de Drentse Zonneroute A37. Dit betekent concreet dat de Koepel A37 het aanspreekpunt namens de lokale omgeving is voor de toekomstige ontwikkelaar van de Drentse Zonneroute A37 en dat de ontwikkelaar de Koepel A37 een aandeel van minimaal 20% biedt in de ontwikkeling en exploitatie van de Drentse Zonneroute A37.

De rol en positie van de Koepel A37 wordt geborgd in dit beleidskader, in de tenderprocedure, in een overeenkomst tussen de Koepel A37 en de toekomstige ontwikkelaar en in een overeenkomst tussen de gemeenten en de toekomstige ontwikkelaar. Dit voor zover uit een toetsing door de gemeenten blijkt dat de statuten van de Koepel A37 (blijven) voldoen aan de volgende randvoorwaarden:

- De Koepel A37 kan als rechtspersoon overeenkomsten aangaan namens de lokale coöperaties in Hoogeveen, Coevorden en Emmen.
- In de statuten ligt vast dat alle lokale coöperaties die gevestigd zijn binnen de gemeentegrenzen van Hoogeveen, Coevorden en Emmen, tot het moment van realisatie van de Drentse Zonneroute A37, kunnen toetreden tot de Koepel A37 en daarmee ook zeggenschap hebben in het bestuur van de Koepel A37. Toetreding en zeggenschap kan desgewenst ook in getrapte vorm via subkoepels per gemeente worden georganiseerd.
- In de statuten ligt vast hoe een transparante en professionele financiële huishouding is geregeld.
- In de statuten ligt vast hoe de financiële opbrengsten van lokaal eigendom worden verdeeld over het grondgebied van de gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen. Met de Koepel A37 i.o. is afgesproken dat de opbrengsten gelijkelijk (dat wil zeggen in 3 gelijke delen) worden verdeeld over de subkoepels per gemeente en vervolgens op basis van ledentallen worden verdeeld over de deelnemende lokale coöperaties.
- In de statuten van de Koepel A37 ligt vast dat alle inwoners, bedrijven en instellingen binnen de gemeentegrenzen van Hoogeveen, Coevorden en Emmen tegen een nader vast te stellen rendement via de Koepel A37 kunnen mee-investeren in de Drentse Zonneroute A37.
- In de statuten van de Koepel A37 zijn garanties opgenomen dat de (toekomstige) financiële opbrengsten van lokaal eigendom (niet zijnde het rendement voor mede-investeerders) worden besteed in de omgeving van de Drentse Zonneroute A37, dat wil zeggen binnen de postcodegebieden die zijn afgebakend in bijlage B. Dat moet niet alleen gelden voor de Koepel A37, maar ook voor de afzonderlijke lokale coöperaties die, al-dan-niet via gemeentelijke subkoepels, zijn aangesloten bij de Koepel A37.
- In de statuten van de Koepel A37 zijn garanties opgenomen dat de (toekomstige) financiële opbrengsten van lokaal eigendom (niet zijnde het rendement voor mede-investeerders) worden besteed op de volgende wijze:
  - Als bijdrage aan individuele (tientjes)leden van de coöperatie voor verduurzaming van de woning of het bedrijfsgebouw, conform een regeling die door het bestuur van de Koepel A37 wordt vastgesteld.
  - Als door coöperaties (mede) gefinancierd project in de afgebakende omgeving. Het gaat daarbij om de volgende soorten projecten:
    - Duurzaamheidsprojecten, gericht op energiebesparing, het opwekken van duurzame energie, klimaatadaptatie of het hergebruik van materialen;
    - Projecten voor het verminderen van energiearmoede;
    - Sociaal-maatschappelijke projecten die de leefbaarheid voor de inwoners verbeteren.

5. Uitwerking procesparticipatie

Bij procesparticipatie gaat het om de verplichtingen van de ontwikkelaar ten opzichte van de directe omgeving van de Drentse Zonneroute A37. De gemeenten vinden het belangrijk dat de directe omgeving inhoudelijk betrokken is bij relevante besluiten over de Drentse Zonneroute A37 in de fase van ontwikkeling, bouw en exploitatie van het project. Als directe omgeving zien de gemeenten alle inwoners, bedrijven en instellingen die gevestigd zijn in een strook van 500 meter aan beide zijden van het projectgebied (500 meter ten noorden en 500 meter ten zuiden).

5.1. Verplichtingen van de ontwikkelaar ten aanzien van procesparticipatie

De gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen stellen de volgende eisen aan de toekomstige ontwikkelaar en exploitant van de Drentse Zonneroute A37 in het kader van procesparticipatie:

1. In elk van de drie betrokken gemeenten wordt een overlegplatform gevormd dat bestaat uit (maximaal 7) vertegenwoordigers van de directe omgeving. De deelnemers aan een overlegplatform worden door de directe omgeving zelf aangedragen. Er wordt minimaal eens per drie maanden overleg gevoerd tussen de ontwikkelaar en de overlegplatforms in de periode tussen de start van de ontwikkelfase en de start van de exploitatiefase. Het overleg is gericht op overeenstemming over relevante besluiten in het project die binnen de bevoegdheid van de ontwikkelaar liggen. Het gaat daarbij dus om besluiten die niet al vastliggen in wet- en regelgeving, vergunningen, Provinciaal Inpassingsplan of Beeldkwaliteitsplan. Daaronder vallen in ieder geval de volgende zaken:
    - besluiten over nadere invulling van het Beeldkwaliteitsplan;
    - besluitvorming over (het minimaliseren van) overlast bij de bouw en het beheer van het project;
    - overeenkomsten tussen de Koepel A37 en de ontwikkelaar over nadere invulling en uitwerking van financiële participatie cq. lokaal eigendom;
2. De directe omgeving wordt vanaf de start van de ontwikkelfase, via diverse kanalen, regelmatig geïnformeerd over relevante ontwikkelingen in het project. Onder relevante ontwikkelingen vallen ook de afspraken die tussen de ontwikkelaar en Rijkswaterstaat worden gemaakt over wegbeheer, verkeersveiligheid en calamiteitenbeheersing. Het is verder de bedoeling dat de directe omgeving via de overlegplatforms invloed kan uitoefenen op relevante besluiten in het project. Om dat vorm te geven wordt voorafgaand aan een overleg met de overlegplatforms de agenda bekend gemaakt in de directe omgeving en het resultaat van het overleg wordt teruggekoppeld. De informatievoorziening stelt de omwonenden in de gelegenheid via hun vertegenwoordigers in het overlegplatform een standpunt kenbaar te maken over relevante ontwikkelingen.

3. De landschappelijke inpassing van de randen van de Zonneroute, binnen de kaders van het Beeldkwaliteitsplan, krijgt specifieke aandacht. Over de inrichting van de randen wordt met omwonenden binnen de strook van 500 meter aan weerszijden van het projectgebied (500 meter ten noorden en 500 meter ten zuiden) rechtstreeks overleg gevoerd. De ontwikkelaar moet aantonen dat er bij omwonenden draagvlak is voor de inrichting van de buitenrand van de Zonneroute.
4. De ontwikkelaar dient een participatie- en communicatieplan in bij de betrokken gemeenten, uiterlijk drie maanden na definitieve gunning in de tenderprocedure, waarin de voorgaande punten zijn uitgewerkt. Dat participatie- en communicatieplan maakt onderdeel uit van de overeenkomst tussen de ontwikkelaar en betrokken gemeenten (zie paragraaf 4 beleidskader: Borging). Bij de aanvraag van een Omgevingsvergunning voor dit project wordt een participatieverslag gevoegd waarin de ontwikkelaar weergeeft hoe het participatie- en communicatieplan is uitgevoerd, ten behoeve van een toetsing door de gemeenten.

Aangewezen postcodegebieden langs de A37

Legenda

- A37
- Aangewezen postcodegebieden langs de A37
- Gemeentegrenzen

N

7936
7903
7901
7902
7904
7914
7912
7911
7909
7908
7906
7905
7907
7913
7929
7917
7861
7863
7843
7754
7864
7845
7918
7915
7916
7751
7921
7828
7825
7889
7884
7885
7892
7833
7844
7887
7891
7894

Esri Nederland, Community Map Contributors